

مرور شاخص‌های کلان اقتصادی جمهوری چک

	۲۰۲۰	۲۰۲۱	۲۰۲۲ (برآورد)	۲۰۲۳ (پیش بینی)
رشد تولید ناخالص ملی (درصد)	-۵.۵	۳.۵	۲.۴	۰.۱
تورم (متوسط سالانه درصد)	۳.۳	۳.۳	۱۴.۸	۹.۸
تراز بودجه (درصد تولید ناخالص داخلی)	-۵.۸	-۵.۱	-۴.۴	-۴.۰
مانده حساب جاری (درصد تولید ناخالص داخلی)	۰.۷	-۲.۶	-۴.۱	-۴.۴
بدهی عمومی (درصد تولید ناخالص داخلی)	۳۷.۷	۴۲.۰	۴۳.۱	۴۳.۹

نقاط قوت

- موقعیت جغرافیایی در قلب اروپای صنعتی
- ادغام شدید در زنجیره تولید بین‌المللی و به ویژه در زنجیره تولید آلمان
- مقصد ترجیحی FDI در اروپای مرکزی
- پتانسیل صنعتی قابل توجه
- سیستم بانکی قوی

نقاط ضعف

- اقتصاد کوچک و بسیار باز (وابستگی ۷۳ درصدی تولید ناخالص داخلی به صادرات)
- وابسته به تقاضای اروپا، به ویژه از آلمان
- سهم بالای نهاده‌های واسطه خارجی در صادرات و سهم پایین خدمات در ارزش افزوده داخلی در صادرات
- سهم بسیار بالای بخش خودرو از اقتصاد
- فقدان ارتباط حمل‌ونقل سریع با بقیه اروپا
- پیری جمعیت و کمبود نیروی کار ماهر

ارزیابی ریسک

فعالیت اقتصادی به شدت تحت تأثیر پیامدهای جنگ روسیه و اوکراین قرار گرفته است

علی‌رغم رشد قابل توجه در نیمه اول سال ۲۰۲۲ ناشی از بهبودی پس از کووید، فعالیت اقتصادی جمهوری چک از آن زمان تاکنون بار سنگین جنگ اوکراین را متحمل شده است و تأثیر آن بر اقتصاد جمهوری چک، همچنان در حال افزایش است. در حالی که تولید صنعتی (با سهم ۳۸ درصدی از تولید ناخالص داخلی)، به دنبال اختلالات زنجیره تأمین در سال ۲۰۲۱ در سال ۲۰۲۲ به دلیل حجم بالای سفارشات نسبتاً قوی باقی ماند، انتظار می‌رود تولید صنعتی در سال ۲۰۲۳ کاهش یابد.

با توجه به محوریت صنعت خودرو در اقتصاد جمهوری چک (۱۰ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۲۵ درصد از کل صادرات)، پایه صنعتی این کشور به دلیل کمبود مواد و قطعات نیمه‌هادی (که کاربرد زیادی در صنعت خودرو دارند)، قیمت بالای انرژی و بدتر شدن چشم‌انداز اقتصادی شرکای تجاری اصلی جمهوری چک (به ویژه آلمان که یک سوم صادرات این کشور را به خود اختصاص می‌دهد) تضعیف خواهد شد. بنابراین با وجود کاهش واردات، سهم تجارت خارجی در رشد تولید ناخالص داخلی منفی خواهد بود. در حالی که محیط نامطمئن اقتصادی نیز تأثیر منفی بر رشد سرمایه‌گذاری خصوصی خواهد داشت، تأثیر سرمایه‌گذاری عمومی دقیقاً برعکس خواهد بود، که با حمایت از صندوق‌های اروپایی به شکل ۷ میلیارد یورو (۳,۱ درصد از تولید ناخالص داخلی) کمک‌های بلاعوض از هم اکنون تا سال ۲۰۲۶ تحت تأثیر قرار می‌گیرد. با تسهیلات بازایی و تاب‌آوری اتحادیه اروپا در نهایت، علیرغم قوی بودن بازار کار (نرخ بیکاری ۲,۴ درصد در اوایل سال ۲۰۲۳) و اقدامات ضدتورمی دولت برای حمایت از خانوارها، وضعیت مصرف خانوارها هم تأثیر منفی بر توسعه اقتصادی خواهد داشت، چرا که به دلیل قیمت‌های بالای مواد غذایی و انرژی، این بخش هم آسیب دیده و تضعیف شده است.

کسری‌های دوگانه مداوم

لغو اقدامات حمایتی مرتبط با بیماری کرونا برای بهبود تراز بودجه جمهوری چک در سال ۲۰۲۲ کافی نبود، زیرا در همان زمان هزینه‌های دولت برای حمایت از فعالیت‌های اقتصادی به خاطر جنگ در اوکراین همچنان در حال افزایش بود. علی‌رغم تعهد دولت به برنامه تلفیق مالی با هدف کاهش مخارج عمومی به میزان ۰,۹ درصد از تولید ناخالص داخلی تا سال ۲۰۲۴ و اصلاح سیستم بازنشستگی، انتظار می‌رود کسری بودجه دولت در سال ۲۰۲۳ به قوت خود باقی بماند.

افزایش درآمدهای دولت ناشی از وضع مالیات‌های جدید مانند مالیات بر درآمد شرکت‌های انرژی (۱,۱ درصد از تولید ناخالص داخلی) و مالیات بر درآمد بانک‌ها (۱,۵ درصد از تولید ناخالص داخلی) تنها تا حدی افزایش هزینه‌ها را جبران می‌کند. از سوی دیگر دولت ناچار شد تا به خاطر تورم سنگین، به اقدامات حمایتی از خانوارها و مشاغل روی آورد و به آنها کمک کند تا با افزایش قیمت کالاها کنار بیایند. دولت جمهوری چک، ۷۲ میلیارد کرون (۱ درصد تولید ناخالص داخلی) را برای سقف قیمت برق و گاز اختصاص داده است. علی‌رغم افزایش هزینه‌ها و سود وام، دولت به راحتی کسری بودجه خود را با استفاده از بازارهای بدهی دولتی و تامین منابع مالی اروپا تحت مکانیسم بازایی و تاب‌آوری تامین می‌کند. با این حال، در حالی که نسبت بدهی عمومی به تولید ناخالص داخلی جمهوری چک نسبت به هم‌تایان خود پایین است، با انباشته شدن متوالی کسری بودجه و افزایش نرخ بهره، بدهی دولت به آرامی به افزایش خود ادامه خواهد داد. این در حالی است که سهم ارز خارجی از بدهی عمومی با توجه به بازده اوراق قرضه بالاتر از بدهی‌های

کرون (۷,۵ درصد در پایان سال ۲۰۲۱ در مقایسه با بیش از ۲۰ درصد در سال ۲۰۲۳) با سرعت زیادی در حال افزایش است.

تراز حساب جاری جمهوری چک در سال ۲۰۲۲ بدتر شد، زیرا کسری تجاری به دلیل افزایش سریع قیمت واردات انرژی افزایش یافت. علی‌رغم کسری تجاری کمتر در سال ۲۰۲۳، که با کاهش شدید تقاضای داخلی و کاهش قیمت انرژی ممکن شده است، انتظار می‌رود کسری حساب جاری در سال ۲۰۲۳ به طور قابل ملاحظه‌ای کاهش یابد. در حالی که مازاد خدمات (۱,۵ درصد از تولید ناخالص داخلی) بدون تغییر باقی می‌ماند، انتظار می‌رود با از سرگیری پرداخت سود سهام در بخش بانکی، کسری درآمد (۲,۹ درصد از تولید ناخالص داخلی) افزایش یابد. جمهوری چک مدت‌هاست مقصد مطلوبی برای جریان‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در منطقه بوده است، اما از زمان بحران اقتصادی ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹، این کشور در حد متوسط باقی مانده است و تنها بخش کوچکی از کسری حساب جاری را در سال ۲۰۲۳ پوشش خواهد داد.

منبع: پایگاه اطلاع رسانی موسسه Coface